

„DENTÓ BUNKA“ – TRADIČNÉ UMENIA

Tradičné umenia:

Pyramídová štruktúra učiteľov

Štiepenie na rjúha (smery, školy):

prípona –rjú

Čajový obrad (sadó, čanoju. očakai): zakladateľ Sen-no Rikjú, 3 hlavné smery

Nó: 5 hlavných smerov

Kódó: cesta vôní, vôňový obrad

Používa sa drevo ze stromu *Aquillaria* „aloové drevo“ (angl. *aloewood* – odvodené z gréckeho „hé aloé“ a hebrejského „allóth“. angl. také *agalloch* – z indického názvu „agaru“.) macerát z aloového dreva je známy pod arabským názvom „*OU DH*“ (výsl. [ú̇]) a je nejdražším parfémom na svete. Používa sa ako prísada do mnohých parfémů. Oblíbený je hlavne na Blízkom východe.

V Japonsku sa aloové drevo nazýva *džinkó* a ve sfere vôňového obradu *kódó* se mu říká „*kóboku*“ – dosl. vonné drevo (sk. voňavé drevo).

Mimo kódó:

používanie iných tradičných **vykuřovadel**: (kadidlo = špeciálna živica)

senkó = tyčinky.

o-kó = drahšie vôňodymné výrobky. Rozličné zmesi aloového dreva a iných prísad. Používa sa aj santal, ale menej.

Tyčinka, ktorou jsem na prednáške páčil: vôň *Horikawa* firmy Shoyeido:

https://www.google.com/search?rlz=1C1GCEA_enCZ965CZ965&sxsrf=ALiCzsbtQb5skUelbKQ108yX4ylrnDdAEg:1670352787469&source=univ&tbm=isch&q=horikawa+incense&fir=YEov1Uj7mHGeFM%252Cza0blXFGeIPclM%252C_%253BilcrC5kxKJ4TIM%252Ci0LpgjYuulftaM%252C_%253B1v-bNhKe8AqumX%252CO9PNlrfTg9bD9M%252C_%253BQ4FsJdolgx13sM%252CKAZbxt0uzFtjtM%252C_%253BQm7O_t4vv1ns5M%252C2-vsBGYD4-mzBM%252C_%253BiJO1Xaoh-OBuDM%252CMQf10hqQWZ2G2M%252C_%253BT9QfB7_amfd3_M%252CTtXIoYuuwEDMmM%252C_%253BeEH_d9qUoC38jM%252CtBPYGaW_9feMM%252C_%253BjyJN8an6gUTrbM%252C006X1uGL1hJyAM%252C_%253BmN5rMVZ9XJD4AM%252Cpt5qsWjfdV5I7M%252C_&usg=AI4_kTXAmFjxnINm5g3yNACR3TE557I-Q&sa=X&ved=2ahUKewiUrq-E1eX7AhW_IP0HHVoGDGUQjKkEegQIChAC&biw=1279&bih=647&dpr=1.38

Hrnčiarstvo (angl. *ceramics*): jakimono.

Porcelán a keramika (angl. *china/porcelain* and *pottery*) džiki - tóki.

Mačča-džawan – miska na šlehaný čaj *mačča*, senča-džawan – miska na luhovaný čaj *senča*, ojunomi-džawan – užší hrnek (obvykle s pokličkou).

Laky (šikki). Lak – *uruši*. *Makie* – obrázky zlatým a strieborným prachom.

Ikebana neboli *kadó*.

„hlavný konár“ šuši, dve ďalšie línie do nepravidelného trojuholníka. Konce línií majú vytvárať priestor – „prázdno“.

Stolovanie.

paličky (hůlky) „o-HA-ši“

Japonská **kuchyňa** – link na môj blog

<http://orient.blog.sme.sk/c/275248/Susi-sa-moze-jest-rukou.html>

umeboši – v soli nakladané marhule ume

https://www.google.cz/search?q=umeboshi&biw=1600&bih=789&tbm=isch&imgil=rxu7u1cg5WCn7M%253A%253Bcls9s_tT7G9bBM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.tokyoterrace.com%25252F2010%25252F09%25252Fumeboshi-avocado-salad%25252F&source=iu&pf=m&fir=rxu7u1cg5WCn7M%253A%252Ccls9s_tT7G9bBM%252C_&ved=0ahUKEwjGoqPswN3JAhWF2hoKHfj7CbkQyiclfq&ei=NNdvVsa4LoW1a_j3p8gL&usq= YSkC9IglB63fzhcF_ZXwGsxeDwE%3D#imgrc=rxu7u1cg5WCn7M%3A&usq= YSkC9IglB63fzhcF_ZXwGsxeDwE%3D

sezam – biely, čierny, sezamový olej

sója – ako oriešky. sójová múčka na posýpanie. tófu. miso. okara (pomletá masa po vylisovaní sójového mlieka). sójové mlieko *tóňjú*.

dva druhy ryže – bežná a „lepkavá“ *močigome* na koláčiky *omoči*.

pohánka – na cestoviny *soba*,

pšeničné cestoviny *rámen, udon*...

čaj „Nihonča“ – gjokuro „nefritová rosa“, senča, banča (hrubý zelený čaj, veľké listy)

alkohol: „sake“ sa povie „*Nihonšu*“ (*osake* = alkohol, pijatika všeobecne). umeový sladký likér *umešu*

Japonská hudba

z prevažnej miery založená na jednej z **pentatonických** čínskych stupníc. Pentatonika = 5 tónov v rámci stupnice. Európska hudba – **heptatonika**, sedem tónov v rámci stupnice (spolu s prvým tónom susednej vyššej vytvára „oktávu“).

japonská najčastejšia pentatonická stupnica: C-D-**F**-G-A(-C)

čínska najčastejšia pentatonická stupnica: C-D-**E**-G-A(-C)

RÚČŮ:

okinawská hudba je iná, založená na pentatonickkej stupnici, nezapadajúcej do čínskeho hudobného systému a blízkej indonézskej hudbe: C-E-F-G-H(-C)

Hudobné nástroje:

najstaršia jp orchestrálna (a tanečná) hudba

GAGAKU – skladba *Etenraku*

<http://www.youtube.com/watch?v=bm8XpWidUac&feature=related>

ústny organík (č. varhánky) *šó* (používa sa v hudbe gagaku)

NÓ - *fue* príční flétna

flétna *šakuhači* na pláži

<http://www.youtube.com/watch?v=8f-N56Sxlgk&feature=related>

šakuhači bambusová flauta (zenová hudba)

koto, šamizen a šakuhači – domáce vystúpenie: ženy v kimone vo vašicu

<http://www.youtube.com/watch?v=1A66Ky6M1ys&feature=related>

koto veľký strunový nástroj typu citary

šamisen strunový nástroj príbuzný bendžu. Pochází z okinawského nástroje sanšin = čínský *sansien* („třístruňák“)

Žánre klasickej hudby:

Gagaku z raného heianu, korene má v dobe nara

tanečné vystúpenia gagaku sa nazývajú bugaku, čisto inštrumentálne skladby sú kangen

Nó: flauta **fue** a tri druhy bubnov (obdobie muromači)

zenová meditatívna hudba - **šakuhači**

skladby na **koto**: *Rokudan*. (slávnostné vystúpenia – v kombinácii so **šamisenom** a **šakuhači**)

min-jó (ľudové piesne)

bon-odori tance ľudového pôvodu, veľmi obľúbené aj v súčasnosti a novo komponované. Tancujú sa za horúcich letných nocí okolo sviatku mŕtvych Obon.

Tance: hlavné dva štýly: odori a mai

odori = obsahuje aj skákanie, tj. zvislý rozmer (ľudovejší charakter, napr. bon-odori)

mai = vznešený dôstojný tanec, prevažne len vodorovný rozmer pohybu (kráčanie, posúvanie sa, gestika – tance v nó, kjótske tance Kjó-no mai.)

súčasní autori nadväzujúci na tradíciu:

Kitaró, Sódžiró

okinawská hudba – trojstruniak **sanšin** (z neho sa v Japonsku vyvinul **šamisen**)

(Rinken-bando: Čúra-ja čúra. Čimu-džurasa)

The Boom zpívá tradičnú okinawskou píseň *Tinsagu-nu hana*

<https://www.youtube.com/watch?v=BnO1IPxb-rk>

TANCE

Kjó-no mai (tanec kjótskych *maiko*)

http://www.youtube.com/watch?v=PrIES_h05aY&feature=related

JAPONSKÉ PIESNE tradičné:

Taki Rentaró: *Kódžó-no cuki* (Mesiac nad zrúcaninou hradu)

<http://www.youtube.com/watch?v=77Nbtemm2qQ&feature=related>

Sakura, sakura

(koto, zábery sakúr)

<http://www.youtube.com/watch?v=keF-KYKKYeI>

Moderná pieseň v sinizujúcom (quasi-čínskom) štýle „*Sakura-sakura*“

http://www.youtube.com/watch?v=xPH_HTVwOoQ

ĎALŠIE UKÁŽKY

KLASICKÁ JAPONSKÁ HUDBA

koto - skladba *Rokudan*

<http://www.youtube.com/watch?v=TE3whfNEvik&feature=related>

šakuhači – mnich na ulici

<http://www.youtube.com/watch?v=-4DV2wMXxKs&feature=fvst>

OKINAWSKÉ PIESNE:

Rinken Band: *Čura-džura* („Krása!Krása!“)

z orig.CD:

https://www.youtube.com/watch?v=ZWWifXwPLWg&list=OLAK5uy_mXuYUqA0ATTq2wDyPf_UQ3Blec8VMOB0&index=12

z představení:

<https://www.youtube.com/watch?v=Mlc1GNmKYfg>

celé album na YT:

https://www.youtube.com/watch?v=w9t2MAsFQF4&list=OLAK5uy_mXuYUqA0ATTq2wDyPf_UQ3Blec8VMOB0&index=1

okinawská píseň *Hana* – velmi oblíbená aj v okolitých krajinách (napr. Tchajwan)

<http://www.youtube.com/watch?v=kpjVJ0eV2Ws>

The Boom: *Šimauta* original soundtrack

https://www.youtube.com/watch?v=mlH96AUyjXc&list=RDmlH96AUyjXc&start_radio=1&rv=mlH96AUyjXc&t=11

https://www.youtube.com/watch?v=5ytmo86RNaE&list=RD5ytmo86RNaE&start_radio=1&t=175

Nacukawa Rimi spieva *Šimautu* po okinawsky

<http://www.youtube.com/watch?v=xsUKiMfNG4c&NR=1>

Šimauta spievaná len za sprievodu sanšinu:

https://www.youtube.com/watch?v=MfgVfU_0m4w